

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่บิดาที่ได้จดทะเบียนรับบุตรภายหลัง
จากที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการถึงแก่ความตาย

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๑๖๓๒๐ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมบัญชีกลางมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการใช้และการตีความพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในการพิจารณาสั่งจ่ายบำเหน็จตกทอด โดยมีข้อเท็จจริงว่า นางกาญจนา มะยอง ข้าราชการสังกัดโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ซึ่งเป็นสมาชิก กบข. ได้ถึงแก่ความตาย เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๒ หลังจากที่นางกาญจนา มะยอง ถึงแก่ความตาย นายแก้ว มะยอง บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาตให้นายแก้ว มะยอง จดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของตน ต่อมาศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้นายแก้ว มะยอง จดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตรและนายแก้ว มะยอง ได้จดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตรตามคำสั่งศาลเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ หลังจากนั้น นายแก้ว มะยอง จึงได้ยื่นเรื่องขอรับบำเหน็จตกทอดในฐานะบิดาของนางกาญจนา มะยอง ผู้ถึงแก่ความตาย

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติหลักเกณฑ์ในการรับบำเหน็จตกทอดของทายาทของข้าราชการผู้ถึงแก่ความตายในระหว่างรับราชการ โดยทายาทที่จะเป็นผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอด ได้แก่ (๑) บุตร (๒) สามีหรือภริยา (๓) บิดามารดา ซึ่งการพิจารณาของกรมบัญชีกลางนั้น ความเป็นสามีหรือภริยา และบิดามารดา จะต้องชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนหรือในขณะที่ข้าราชการถึงแก่ความตาย จึงจะเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอด เว้นแต่กรณีของบุตร ซึ่งมาตรา ๔ ประกอบกับมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้ บุตรจะเป็นทายาทผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดนั้นต้องเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายหรือได้ฟ้องขอรับเด็กเป็นบุตรภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่บิดาตายหรือนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงความตายของบิดา ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาสั่งจ่ายบำเหน็จตกทอดของกรมบัญชีกลางเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม จึงขอหารือว่า การที่นายแก้ว มะยอง ได้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอจดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตร ภายหลังจากที่นางกาญจนา มะยอง ถึงแก่ความตายแล้ว และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้นายแก้ว มะยอง จดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตร

ตามคำสั่งศาลแล้ว นายแก้ว มะยอง จะเป็นผู้มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดในฐานะบิดาตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมบัญชีกลาง โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๕๘^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่สมาชิกถึงแก่ความตายในระหว่างรับราชการและความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประพฤติด้อย่างร้ายแรงของตนเอง หรือในกรณีที่ผู้รับบำนาญถึงแก่ความตาย ให้จ่ายบำเหน็จตกทอดแก่ทายาทของสมาชิกหรือผู้รับบำนาญตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (๑) บุตรที่ได้รับสองส่วน ถ้าสมาชิกผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน (๒) สามีนี้อภริยาให้ได้รับหนึ่งส่วน และ (๓) บิดามารดาหรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน ประกอบกับบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๔๗^๒ และมาตรา ๑๕๔๗^๓ แห่ง

^๑ มาตรา ๕๘ ในกรณีที่สมาชิกผู้ใดถึงแก่ความตายในระหว่างรับราชการและความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประพฤติด้อย่างร้ายแรงของตนเอง หรือในกรณีที่ผู้รับบำนาญถึงแก่ความตาย ให้จ่ายบำเหน็จตกทอดแก่ทายาทของสมาชิกหรือผู้รับบำนาญตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) บุตรที่ได้รับสองส่วน ถ้าสมาชิกผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน

(๒) สามีนี้อภริยาให้ได้รับหนึ่งส่วน

(๓) บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ในกรณีที่ไม่มีทายาทในอนุมาตราใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปเสียก่อน ให้แบ่งเงินดังกล่าวระหว่างทายาทผู้มีสิทธิในอนุมาตราที่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับ

ในกรณีที่ไม่มีทายาททั้งสามอนุมาตราดังกล่าว ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งสมาชิกผู้ตายแสดงเจตนาไว้ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ในกรณีที่ไม่มีทายาทและบุคคลซึ่งสมาชิกผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ตามวรรคสาม หรือบุคคลนั้นได้ตายไปก่อน ให้สิทธิในบำเหน็จตกทอดนั้นเป็นอันยุติลง

ในกรณีที่ได้มีการจ่ายบำเหน็จตกทอดไปแล้วหากปรากฏว่ามีบุตรซึ่งได้มีคำพิพากษาของศาลว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย ซึ่งได้มีการฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรก่อนหรือภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่บิดาตายหรือนับแต่วันที่ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของบิดาเพิ่มขึ้น ให้แบ่งบำเหน็จตกทอดนั้นใหม่ระหว่างทายาทผู้มีสิทธิโดยถือว่าบุตรชอบด้วยกฎหมายตามคำพิพากษานั้นเป็นทายาทผู้มีสิทธิตั้งแต่วันตายในกรณีเช่นนี้ให้กระทรวงการคลังเรียกคืนบำเหน็จตกทอดจากทายาทซึ่งรับบำเหน็จตกทอดไปก่อนแล้วตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

ในกรณีที่ไม่สามารถเรียกคืนบำเหน็จตกทอดที่จ่ายให้ทายาทซึ่งรับเกินไปในส่วนของตนตามวรรคห้าได้ กระทรวงการคลังไม่ต้องรับผิดชอบจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดให้แก่บุตรซึ่งได้มีคำพิพากษาของศาลว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายย้อนหลังไปถึงวันเกิดสิทธิรับบำเหน็จตกทอดแต่อย่างใด

^๒ มาตรา ๑๕๔๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

^๓ มาตรา ๑๕๔๗ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔๗ ให้มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด แต่ทั้งนี้จะไม่อ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่บิดามารดาได้สมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรไม่ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้บัญญัติรับรองเด็กซึ่งเกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้สมรสกันไว้ว่า เด็กจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร และผลของการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายให้มีผลนับแต่วันที่เด็กเกิด แต่ทั้งนี้ จะอ้างเป็นเหตุให้เสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่เด็กเกิดจนถึงเวลาที่บิดามารดาได้สมรสกันหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรไม่ได้

ดังนั้น แม้ข้อเท็จจริงจะปรากฏว่า ในขณะที่นางกาญจนา มะยอง ซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการและได้ถึงแก่ความตายในระหว่างรับราชการ จะไม่ปรากฏบิดาชอบด้วยกฎหมายก็ตาม แต่เมื่อนายแก้ว มะยอง ซึ่งเป็นบิดาได้ยื่นขอจดทะเบียนรับรองบุตรและศาลจังหวัดเชียงรายแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวได้มีคำสั่งตามคดีหมายเลขแดงที่ ๑๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๓ อนุญาตให้นายแก้ว มะยอง จดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตรได้ และนายแก้ว มะยอง ได้ดำเนินการจดทะเบียนรับนางกาญจนา มะยอง เป็นบุตรตามคำสั่งศาลเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ แล้วนั้น นายแก้ว มะยองจึงมีฐานะเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย และความเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวก็มีผลย้อนไปนับตั้งแต่วันที่นางกาญจนา มะยอง เกิด ทั้งนี้ โดยผลของมาตรา ๑๕๔๗^๔ ประกอบกับมาตรา ๑๕๕๗^๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว ดังนั้น นายแก้ว มะยอง จึงมีฐานะเป็นบิดาซึ่งเป็นทายาทที่มีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดของนางกาญจนา มะยอง ตามมาตรา ๕๘^๖ (๓) แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๕๓

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น